

לגות הגדולות או בקרב מיפלגות הרפסיים הקטנות.

העניים והעשירים

בשטח הכלכלי והחברתי לא מצאה תשל"ו את אישה השנה שלה.

עובדה זו כשדעצמה היא מורה למדיניות הכלכליות של המדינה הולכות ומחזקות — ודעת המומחים הרציניים ביותר, הן התקרבות למדי שואה לקראת סוף תשל"ו. בעיית הפער החברתי הופיפה לתקתק כמכור נתיפות המונחת מתחת לריצפה.

אולם בשנת תשל"ו גוועה תנועת-המחאה של עדות המינור. מנהיגיו עובדים אותנטי, שמשך אליו פירסומת רבה, יהושע פריץ, ירד מן הבמה. המאבק המיקצועי של העובדים, ששכרם נאכל על-ידי האינפלציה הקטלנית, נבלם על-ידי הכוח המשותף של ההסתדרות והמעבידים, ובסוף השנה אף עברו המעבידים להתקטן-נגד ופתחו בסידרה של השבתות, בהנהגת הנשיא הנמרץ של התעשיינים, אברהם (בומה) לביט.

תואר אישה-השנה המתין לגיבור הכלכלי, שהיה מעו לשלוח את חברו ולאסור מלחמה על הדרקון התופח של הכלכלה השחורה. אולם גיבור כזה לא נמצא. הרפורמה של היום בן-שחר, בשנה הקודמת, הסתפקה בתיקון עניינים שוליים, לרעת העובדים, אך לא נגעה בעיוותי

של יעקוב חלפון, יועץ-הסתרים שלא רצה להסתתר. העסקן הבארי-שבעי, שביקש להדריך את יצחק רבין, סיפר שלל סיפורים מן החדר, ותוך כדי כך גילה לא-מעט על דרכי-פעולתו האמיתיות של המישטר. שאיפה זו להתר בטאות הופשית עלתה לו במעמדה, האמיתי או המדומה, והוא נאלץ להתרחק מן האיש שאותו הוא העלה, לדבריו, לשילטון.

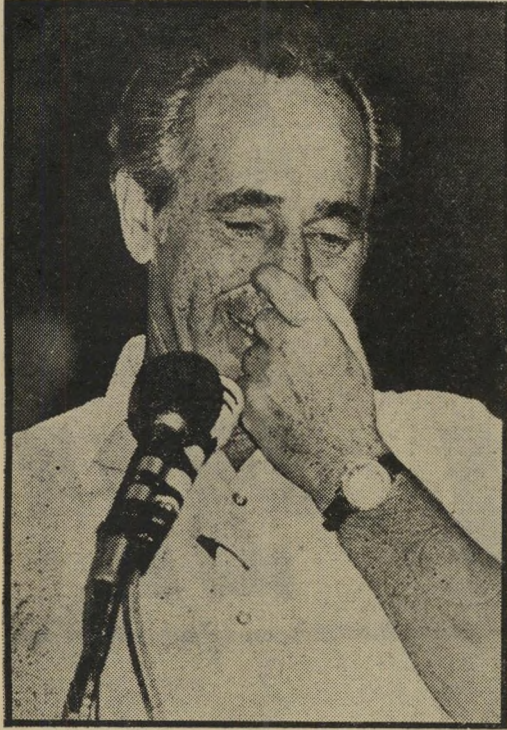
יועץ-בלא-סתרים של ראש-הממשלה, אריק שרון, התפטר גם הוא. במשך השנה הוסיף האלוף-מיל, חסרי המנוחה כמה זיגזאגים לדרכו רבת-ההפוכות. הוא הסתער מכמה כיוונים על יעדו — כהונת הרמטכ"ל — אך נבלם. בסוף השנה היה נראה כי תיקווחו זו אבדה סופית. הוא גם לא חזר לפעילות בליכוד, שבזכות הקמתו הפך אישה-השנה תשל"ו. בשלהי תשל"ו ישב אריק בין אבטחיו, בחוותו הדרומית, הירהר בהסתערויותיו הבאות.

האיש שבלם את דרכו של שרון, שר-הביטחון שימ"עון פרס, התקרב מאד לתואר אישה-השנה — התקרב אך לא הגיע. שמו היה קשור בעשרות אירועים ובמאות הצהרות בומבסטיות במשך השנה. הוא הרגיו את יגאל אלון, כאשר נסגש לשיחה בלתי-מתואמת עם הנרי קי-סינגר, עורר על עצמו ביקורת צורבת של יצחק רבין,

האחרונות התגבש תהליך חדש. הצלחות אש"ף במוסדות הבינלאומיים, הופעת יאסר עראטאת באו"ם והניצחונות הצבאיים של כוחות אש"ף בשלב הראשון של מלחמת לבנון — כל אלה נטעו בנוער הערבי בישראל גאווה חדשה, זיקפו את קומתו.

היה צורך בטאקט רב מצד שילטונות ישראל ואר-רחה, כדי לעכל תהליך זה. הם נהגו אחרת. דווקא ברגע עדין זה נזכרה הממשלה שעליה לייחד את הגליל, והטילה את התפקיד על קנאי לאומן חסר איוון ושיקול-דעת — מאיר זורע. מעשיו של מינהל מקרקעי ישראל היו כאילו מכוונים לזרוק את הגפרור לתוך תבית אבק-השריפה. ההתפוצצות לא איחרה לבוא.

ביטע במאמר ערכה שכיחה ערבית ארי-צית. השילטון הגיב בכרומטיות מטופשת. שי-

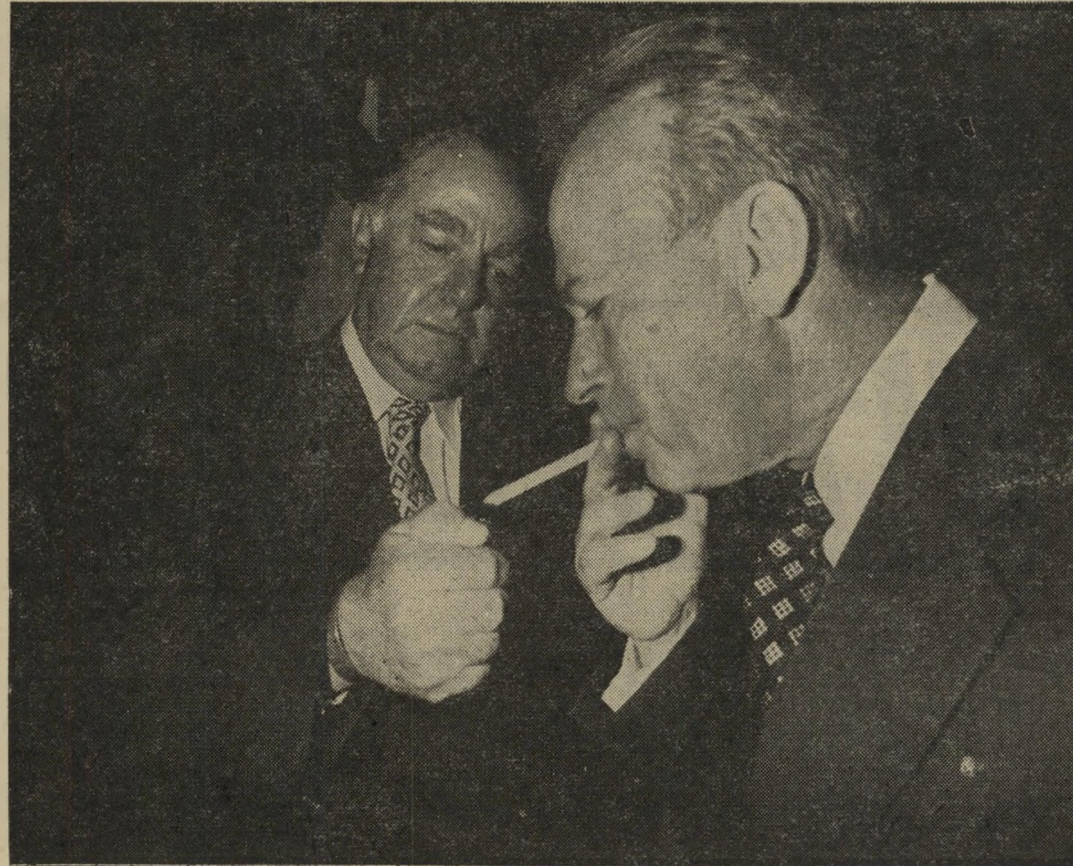

שימעון פרס בפוזת אופיינית בעת נאום

שה נהרגו, עשרות נמצעו — רובם אנשים תמיי-מים שלא השתתפו בהפגנות.

האיש הבולט ביותר בשרשרת אירועים אלה, מנהיג רק"ח תופיק זיאר, התקרב לתואר אישה-השנה. הוא נחל ניצחון אישי-מיפלגתי מזהיר בבחירות לעיריית נצרת — הבחירות הראשונות במדינה שנערכו על-פי השיטה האישית החדשה. הוא הנהיג את יום-האדמה. אולם לקראת סוף השנה היה נדמה שגם רק"ח ואנשיה מאבדים את השליטה על התהליך. בציבור הערבי נשמעה הדרישה להקים גם את המיפלגה הקומוניסטית, להקים בישראל מיפלגה לאומית ערבית עצמאית. הסטודנטים העריביים הדיחו את רק"ח מהנהגתם.

בסוף השנה לא נמצאה התשובה לבעייה, שהרימה את ראשה בפיתאומיות כה רבה.

הביקר הגורלי: יואן פורסטר, מנהיג גזעני דרום-אפריקה, מדליק סיגריה לרבין

ההון. נציב המס החדש, יצחק מן, הרים את ידיו והסתלק מן המערכה.

לא נמצא גם הגיבור שייחם באינפלציה הדותרת. להיפך — כל מעשיו של שר-האוצר, יהושע רבינוביץ, היו מכוונים להגדלת גידול ממאיר זה. המעשה הכלכלי החשוב ביותר של השנה — הטלת מס-ערך-מוסף — אף הגביר את האינפלציה.

בסוף השנה היו העשירים עשירים יותר, והעניים עניים יותר. בשטח זה הורישת תשל"ו ירושה עגומה ומסוכנת לתשל"ו.

דס בים האדמה

חד המאורעות הגדולים ביותר של השנה בא מכיוון בלתי-צפוי לגמרי. בראש-השנה תשל"ו עוד לא חלם עליו כימעט איש. במהלך השנה הוא שינה את דמות המדינה.

היה זה "יום-האדמה", ה-30 במאמר 1976. קדמה לו תסיסה גוברת והולכת בקרב הציבור הערבי בישראל. הוא מצא את ביטויו בתופעות רבות, קטנות וגדולות. באוניברסיטות אירעו קטטות בין סטודנטים ישראליים וערביים, הערבים סרבו להשתתף בשמירה על מוסד דו-התינוך מפני התקפות הפיזיות.

במשך דור היו "ערביי-ישראל" אקוספה נדרסת, חסרי זהות עצמית. הישראלים לא ראו בהם ישראלים אמיתיים, העולם הערבי לא ראה בהם ערבים אמיתיים. אולם בשנים

כשנתברר שחזוין באמריקה טילי קרקע-קרקע ארוכי-טווח מדגם פרשינג; נשא באחריות למחלה-מחדלים של תשל"ו, הקמת ההתנחלות בקדום; עורר זעם כללי בצה"ל, כאשר העלה את נושא-כילוי לדרגת תת-אלוף; התקוטט על תחילת הפעולה באנטבה; והקדיש את מיטב זמנו, בסוף השנה, למסע-תעמולה אישי וולגארי סביב "הגדר הטובה" בגבול לבנון.

ההתחרות הגלוויה בין רבין ופרס היתה אחת מעובדי-דו-היסוד בזירה הפוליטית הפנימית בתשל"ו. פרס דיבר בלי הרף, עסק ללא-הפסק ביחסים-ציבור פרטיים, אירגן תאיתומכים במיפלגה, כדי להבטיח לעצמו את כהונת ראש-הממשלה. אולם בסוף תשל"ו היה רחוק יותר מן היעד הזה מאשר בראשיתה.

איש אחר שלא הגיע בתשל"ו היה יוגאל ירין, שהחליט להרים דגל ולהקים מיפלגה חדשה. במשך כמה שבועות ריתק אליו את התיקות והחששות של הציבור והעסקנים. אולם אחרי השיא הראשון, לא יכול היה לשר מור על המתח. הוא טעה טעות גסה כאשר תקף את יצחק רבין ערב ביצוע הפעולה באנטבה, נמנע מלאמר לציבור הצמא דברים ברורים ומשכנעים. יתכן כי קרנו תעלה לקראת הבחירות הבאות לכנסת. אך הוא לא היה אישה-השנה של תשל"ו.

הזירה המיפלגתית לא יכלה לספק תשל"ו את אישה-השנה. עסקנים התקופתו, ערכו תעי-דולי פירסומת, דיברו נגד המימסד ותבעו שי-נוי. אך שום כוח רציני חדש לא קם, ושום רעיון חשוב חדש לא הושמע בקרב המיפ-

ההגדה של הגדה

בד בכד עם מאורעות אלה בישראל, אירעה התפתחות אחרת, אך דומה, בשטחים המוחזקים.

הצלחות אש"ף בשטח המדיני והצבאי נטעו ביטחון חדש בלב הפלסטינים בשטחים המוחזקים, שהמתינו ב-משך תשע שנים לכך שאחרים ידאגו לעתידם. בקרב הנור-ער בגדה בשלה ההכרה שעליו לעשות משהו — לא בפעולות פיזיות, אלא בשיטות של מרי אורחי.

תוך אייבהנת המצב, החליטו שילטונות המימשל הצבאי לערוך בחירות חדשות לעיריות בגדה המערבית. הם היו בטוחים שחסידי המלך חוסיין ינצחו שוב. לתדהמתם נבחרו כימעט בכל הערים והעיריות חסידי אש"ף — דור חדש של מנהיגים פלסטיניים מקומיים. בני המישפחות המכובדות, לאומנים בעלי שיקול-דעת — כסאם שכעה בשכם, פאהר קוואסמה בחברון, כרים חלף ברמאלה, וחבריהם.

הדבר יכול היה להביא להידברות חדשה בין ישראל והפלסטינים. אולם קרה ההיפך. כשיא המתחיות החלילה שופטת ישראלית לפתוח את הריהבית בפני קנאים יהודיים, והפעצה התפוצצה.

המאורעות בגדה השחירו את פני ישראל בעולם, וגרי-מו ללבטים מסוריים במדינה עצמה, יותר מכל מעשה מאז מלחמת ששת-הימים. שידורי הטלוויזיה בעולם מלאו תצלומים של חיילים ישראלים גוררים נשים בשערות, יורים במפגינים צעירים, סוגרים את הקסבה של שכם בשערים של גטו, שהעלו זיכרונות עגומים ביותר.

במשך כמה שבועות היה נראה שהשילטון איבד את